

Bagatel'ný cenzus pri dovolaniach v sporoch s ochranou slabšej strany

Po uplynutí takmer troch rokov¹ od nadobudnutia účinnosti zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) sa nový civilný proces prejavuje ako efektívny prostriedok riešenia súdnych sporov vyplývajúcich z hmotného práva. Aj vplyvom ustálenej rozhodovacej praxe a súdneho dotvárania práva sa v praxi tento procesný predpis dopĺňa. V niektorých prípadoch si súd, ako orgán aplikácie práva, vystačí s jednoduchým gramatickým výkladom právnych noriem, inokedy musí konfrontovať viacero druhov výkladu a vybrať ten najefektívnejší s prihliadnutím na potreby a účel daného skutkového stavu. V situáciách zákonodarcom opomenutých môže súd využiť analógiu upravenú v článku 4 CSP. Problémom, ktorý pri možnosti tejto výkladovej autonómie môže v aplikačnej praxi nastať, je negatívny dopad nesprávnej interpretácie na strany sporu a na všetky subjekty, ktoré sa *pro futuro* môžu ocitnúť v podobnom postavení (keďže sa vytvára ustálená rozhodovacia prax). Negatívum situácie sa stupňuje v prípade, ak má rozhodnutie aj ústavnoprávne konotácie (o tom v nasledujúcom texte) a neumožní výkon základných práv vyplývajúcich z ústavy.²

Aplikačná prax diferencuje medzi podmienkami uplatnenia riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov. *In concreto* pre prípad využitia mimoriadneho opravného prostriedku – dovolania, musia byť kumulatívne splnené podmienky na jeho uplatnenie. Esenciálnou náležitosťou tohto procesného úkonu je okrem iného aj vymedzenie dovolacieho dôvodu, resp. simultánne viacerých dovolacích dôvodov.³ CSP diferencuje medzi dvoma kategóriami dovolacích dôvodov. Prvou z nich sú vady zmätočnosti vymedzené v ust. § 420 CSP. Tieto vady zmätočnosti súvisia s nezákonným procesným postupom súdu. Tou druhou kategóriou, vymedzenou v ust. § 421 CSP, sú dôvody súvisiace s právnym posúdením veci, kedy sa dovolanie podáva voči rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorý potvrdil alebo zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie, vtedy ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo **od vyriešenia právnej otázky**, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. V tomto článku sa budeme venovať len dovolaciemu dôvodu súvisiacemu s právnym posúdením veci.

Na to, aby sa mohla kreovať judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „NS SR“), musia sa riešiť právne otázky predtým neriešené, riešené dovolacím súdom rozdielne, poprípade riešené ale v dôsledku dynamického vývoja spoločenských vzťahov si doterajšie riešenia vyžadujú aktualizáciu a odvolacie súdy sa musia odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe. V súvislosti s riešením právnych otázok nesmieme opomenúť ustanovenie § 422 CSP. Pre prípad riešenia právnych otázok sporov s peňažným plnením musí dôjsť k naplneniu požiadavky prekročenia **bagatel'ného cenzu**.⁴ Bagatel'ný cenzus predstavuje minimálnu hranicu vyjadrenú v peniazoch, ktorú musí hodnota peňažného sporu prekročiť, ak chce subjekt podať dovolanie týkajúce sa

¹ CSP nadobudol účinnosť dňa 1. 7. 2016 (kvôli exaktnosti uplynuli od účinnosti 2 roky a 9 mesiacov)

² Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb.

³ Ku kumulácii dovolacích dôvodov bližšie pozri rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pod sp. zn.: 1VCdo/2/2017, 1VCdo/1/2018

⁴ Označovaný aj latinským termínom „*ratione valoris*“

riešenia právnej otázky. Ako uvádza F. Sedlačko, „Bagatelný cenzus je v § 422 ods. 1 CSP vymedzený tak, že napriek splneniu zákonných podmienok podľa § 421 ods. 1 CSP nie je dovolanie prípustné vo veciach peňažného plnenia neprevyšujúceho desaťnásobok minimálnej mzdy, resp. dvojnásobok minimálnej mzdy v sporoch s ochranou slabšej strany.“⁵ Táto hranica je teda vymedzená na desaťnásobok minimálnej mzdy, pričom na príslušenstvo sa neprihliada. V prípade **sporov s ochranou slabšej strany** je bagatelný cenzus nastavený na **dvojnásobok** minimálnej mzdy (na príslušenstvo sa taktiež neprihliada).

A práve pri sporoch s ochranou slabšej strany sa vynára otázka, **či sa spomínaná znížená hranica cenzu na podanie dovolania uplatní len na dovolania podané slabšou stranou, alebo aj na dovolania podané zamestnávateľom, dodávateľom a subjektom označeným ako diskriminujúci** (na účely tohto článku ďalej len „silnejšie strany“).⁶

K podstate problému

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací vydal dňa 24. júla 2018 uznesenie pod sp. zn. 6Cdo/80/2017, ktorým odmietol dovolanie podané dodávateľom v spotrebiteľskej veci voči spotrebiteľovi (spor s ochranou slabšej strany), argumentujúc nasledovne:

„Znížený majetkový cenzus v zmysle § 422 ods. 1 písm. b) sa v spotrebiteľskom spore uplatní, len ak dovolateľom je neúspešný spotrebiteľ. Pokiaľ je však dovolateľom neúspešný dodávateľ, pre posúdenie prípustnosti dovolania platí majetkový cenzus vo výške desaťnásobku minimálnej mzdy, t. j. v zmysle § 422 ods. 1 písm. a).“

Túto rozhodovaciu prax potvrdil NS SR aj vo svojom ďalšom rozhodnutí zo dňa 30. 1. 2019 Uznesením pod sp. zn. 1Cdo/124/2018, v zmysle ktorého: **„Dovolací súd ďalej poukazuje na to, že aj keď v preskúmvanej veci išlo o tzv. spotrebiteľský spor, teda spor s ochranou slabšej strany, pre posúdenie prípustnosti dovolania neprichádzalo do úvahy uplatnenie nižšieho majetkového cenzu, t. j. dvojnásobku minimálnej mzdy v zmysle § 422 ods. 1 písm. b) CSP. Účelom zníženia majetkového cenzu v sporoch s ochranou slabšej strany je totiž podľa dôvodovej správy k CSP zvýšená procesná ochrana slabšej strany, ktorou je v spotrebiteľskom spore spotrebiteľ. Táto zvýšená procesná ochrana spočíva v sprístupnení dovolania aj pri nižšej sume peňažného plnenia. Znížený majetkový cenzus sa teda v spotrebiteľskom spore uplatní, ak je dovolateľom neúspešný spotrebiteľ. Pokiaľ je však dovolateľom neúspešný dodávateľ, pre posúdenie prípustnosti dovolania platí majetkový cenzus vo výške desaťnásobku minimálnej mzdy.“**

⁵ SEDLAČKO, F. Civilný sporový poriadok vs. Občiansky súdny poriadok: Dovolanie. In: *Bulletin Slovenskej advokácie* 5/2016, s. 4-5, ISSN 1335-1079

⁶ Označenie **silnejšia strana** je *terminus technicus* pre strany v kontradiktórnom postavení strán, ktoré zákonodarca v CSP označil ako slabšie strany

Pre lepšiu predstavu skúmaného ustanovenia približujeme jeho exaktné znenie, v zmysle ktorého podľa § 422 ods. 1 písm. b CSP: „Dovolanie podľa §421 ods. 1 nie je prípustné, ak napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada.“

Načrtnutá problematika si vyžaduje hlbšiu analýzu, pretože podľa nášho názoru dochádza k neprimerane reštriktívnemu výkladu, ktorý spôsobuje nemožnosť podania dovolania silnejším stranám v rovnakej veci, v akej môžu dovolanie podať strany slabšie a už tak zákonodarcom dosť modifikovaná zásada rovnosti zbraní v prospech slabších strán sa *contra constitutionem* intenzívnejšie prehĺbuje týmto rozhodnutím v neprospech dodávateľov, zamestnávateľov a subjektov označených ako diskriminujúcich. Z gramatického výkladu skúmaného ustanovenia adresátom právnych noriem nevyplýva v sporoch s ochranou slabšej strany nemožnosť podania dovolania oboma stranami. Prelomovosť týchto rozhodnutí si vyžaduje rozbor príslušného ustanovenia spojený s využitím viacerých druhov interpretácií a následnú syntézu.

Gramatický výklad – Pri analýze vecnej a osobnej pôsobnosti ust. § 422 ods. 1 písm. b CSP dospievame k zisteniam, že aplikácia tejto právnej normy prichádza do úvahy len v prípade, ak:

- smeruje voči rozhodnutiu odvolacieho súdu (potvrdzujúcemu/zmeňujúcemu),
- týka sa riešenia právnej otázky za splnenia kritérií podľa ust. § 421,
- týka sa peňažného plnenia,
- peňažné plnenie prevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy bez príslušenstva,
- ide o spor s ochranou slabšej strany a
- dovolanie podáva strana, v neprospech ktorej bolo rozhodnuté.⁷

Všetky zo spomenutých podmienok musia byť kumulatívne splnené (spolu s ďalšími podmienkami prípustnosti dovolania, akými je napr. lehota na podanie dovolania), aby v zmysle gramatickej interpretácie bolo možné podať dovolanie. Zákon *expressis verbis* nezasahuje zužujúcim spôsobom do možnosti podania dovolania silnejšou stranou. Pre úplnosť je však potrebné podotknúť, že využitie gramatického výkladu pri riešení zásadných právnych otázok málo kedy postačuje na naplnenie účelu dostačujúcej interpretácie. Potvrdzujú to aj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky, podľa ktorých jazykový výklad slúži len na prvotné priblíženie sa k obsahu právnej normy, avšak pre jej riadnu aplikáciu je neraz potrebné využiť ostatné interpretačné postupy.⁸ Preto si v tejto situácii nevystačíme len s gramatickou explikáciou, hoci ani ju netreba podceňovať v záujme zachovania právnej istoty. Na záver k tejto výkladovej metóde je vhodné poukázať aj na mlčanie zákonodarcu v oblasti špecifikovania okruhu subjektov oprávnených využiť nižšiu hodnotu bagateľného cenzu pri podaní dovolania. V tomto prípade implicitným kvantifikátorom rozsahu subjektov je samotná povaha sporu s ochranou slabšej strany, v zmysle ktorej podať dovolanie môžu obe strany.

⁷ Bližšie pozri § 424 CSP

⁸ Ku konfrontácii výkladových metód pozri aj rozhodnutia Ústavného súdu SR pod sp. zn.: I. ÚS 351/2010 alebo I. ÚS 348/2016

Argumentom *e silentio*⁹ možno s prihliadnutím na ústavnoprávny princíp v čl. 2 ods. 3 Ústavy SR dospieť k zisteniam, že ak zákonodarca výslovne nezakazuje podanie dovolania silnejším stranám sporu, tak tieto strany podať dovolanie pri kumulatívnom naplnení spomenutých podmienok môžu.

Systematický výklad – Koncept ochrany slabšej strany v civilnom procese je pri analyzovaní predmetného ustanovenia potrebné podrobiť aj systematickému výkladu. Rovnosť zbraní v súčasnosti nie je vnímaná absolútne. Zákonodarca správne kvalifikoval skupiny subjektov, ktoré pri využívaní prostriedkov procesného útoku a procesnej obrany spravidla bývajú menej obozretné a ich slabšie postavenie vyplýva aj z hmotného práva, a preto bolo potrebné nerovné postavenie strán v spore vyrovnáť. Vyčlenili sa tri skupiny slabších strán (spotrebitelia, zamestnanci a diskriminovaní) a postavenie týchto strán sa v ich prospech proporcionálne modifikovalo v tretej časti, druhej hlave CSP. Týmto sa naplnil princíp vymedzený v čl. 6 CSP. Vyvážilo sa dominantné postavenie silnejších strán. Výpočet zásahov do postavenia strán sporu pri sporoch s ochranou slabšej strany nie je v tretej časti, druhej hlave CSP taxatívny, keďže spoločenské zmeny sú neprestajné, avšak pri dotváraní práva v tejto oblasti by sa nemali opomínať ani práva silnejších strán sporu, ktorých obmedzenie musí byť legálne, nevyhnutné, primerané a legitímne. Ochrana slabších strán je preto vyplývajúca z ustanovení iných častí CSP explicitne upravená. Nie je preto v súlade s právnou istotou žiadúce, aby orgány aplikácie práva porušovali právo na spravodlivý súdny proces a s tým spojené právo na prístup k súdu, vymedzené v čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky, tým že nad rámec zákona a bez širšieho odôvodnenia, prípadne vykonania testu proporcionality, reprobujú využitie opravného prostriedku pre jednu zo strán sporu v rovnakom merite veci a tým neprimerane upravujú rovnosť zbraní.

Historický výklad – Častokrát sa výklad podľa účelu právnej normy, t. j. teleologický výklad, mylne stotožňuje s historickým výkladom.¹⁰ Historický výklad je založený na tzv. úmysle zákonodarcu v čase prijímania (*occasio legis*¹¹) právnej úpravy zhmotneného v dôvodovej správe. Teleologický výklad je založený na účele v čase interpretácie (prítomnosti), a preto sa môže následkom plynutia času a s tým spojených zmien spoločenského života tento účel odlišovať od účelu v dôvodovej správe. Toto hermeneuticko-pojmové pochybenie možno badať aj v pertraktovanom rozhodnutí NS SR, kedy historicko-výkladovú metódu označil NS SR ako teleologickú. NS SR pri interpretácii skúmaného ustanovenia uprednostnil historický výklad pred inými metódami výkladu, ktorých využitie opomenul. Domnievame sa, že nesprávnym spôsobom vyložil účel prijatia tejto úpravy a tým porušil dodávateľom právo na spravodlivý súdny proces a prístup k súdu. Toto tvrdenie opierame o znenie osobitnej časti dôvodovej správy k CSP¹², ktorá vymedzuje, že tzv. bagateľný cenzus je v sporoch s ochranou slabšej strany stanovený nižšie ako všeobecné kritérium z dôvodu zvýšenej procesnej ochrany slabšej strany.

⁹ TURČAN, M. *K argumentu e silentio a argumentu ex dicto*. [online]. Právni prostor. 2017. Dostupné na: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/gstatni-pravo/k-argumentu-e-silentio-a-argumentu-ex-dicto>

¹⁰ Pozri str. 34 - ŠTEVČEK, FICOVÁ, BARICOVÁ, MESIARKINOVÁ, BAJÁNKOVÁ, TOMAŠOVIČ a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha: C.H.Beck, 2016. 1544 s. ISBN: 978-80-7400-629-6

¹¹ HOLLÄNDER, P. *Interpretácia práva*. [online]. Justičná akadémia SR. Online dostupné na: https://www.ja-sr.sk/files/InterpreNtacia_prava.pdf

¹² Bližšie pozri osobitnú časť dôvodovej správy k Civilnému sporovému poriadku, konkrétne poznámka k § 413.

Podľa nášho názoru bolo účelom prijatia právnej úpravy umožnenie podávania dovolaní v kategóriách sporov, ktoré častokrát nedosahujú výšku desaťnásobku minimálnej mzdy. Tým sa zabezpečila ochrana slabšej strany sporu a zároveň využívajúc argument *a minori ad maius* aj možnosť podania dovolania silnejšou stranou sporu. Účelom zákonodarcu nebolo obmedzenie možnosti podávania dovolaní vo veciach peňažného plnenia do výšky desaťnásobku minimálnej mzdy silnejšími stranami. To implicitne potvrdzuje aj právna doktrína v komentári k CSP, v zmysle ktorého „výnimku predstavujú spory s ochranou slabšej strany, keď, vychádzajúc z koncepcie zvýšenej ochrany týchto definovaných subjektov, bol majetkový cenzus znížený na dvojnásobok minimálnej mzdy, aby v týchto sporoch bola **ponechaná možnosť dovolacieho prieskumu i pri nižších sumách plnenia.**“¹³

Z dôvodovej správy a pertraktovaného komentára možno vyvodiť záver, že možnosť podania dovolania pri nižšej hranici znejúcej na dvojnásobok minimálnej mzdy je v súlade so záujmom ochrany slabšej strany a nesmeruje voči právam strany v kontradiktórnom postavení. Tým sa zabezpečuje ochrana záujmov spotrebiteľov, zamestnancov a diskriminovaných, a preto akékoľvek ďalšie zasahovanie do tohto legislatívneho nastavenia spôsobuje hrubý nepomer medzi stranami sporu nad rámec pravidiel vyvažovania rovnosti zbraní. **Pôvodným účelom zákonodarcu bola v zmysle našich výkladových zistení možnosť podania dovolaní pri nižších hodnotách sporov, nie obmedzenie podania dovolaní jedným zo subjektov.** Preto sa domnievame, že NS SR nesprávnym spôsobom interpretoval ustanovenie a tým sa snažil znížiť nápad vecí na dovolacom súde. Táto pohnútko je samozrejme legitímna, keďže dovolací súd nemá byť len ďalším odvolacím súdom.¹⁴ Existujú aj iné, vhodnejšie prostriedky, akými je možné dosiahnuť tento cieľ, bez potreby obmedzovania základných práv a slobôd sporových strán. Jedným z nich je napr. pokuta za súdivosť¹⁵, ktorá by mohla zabrániť šikanóznemu zneužívaniu podávania dovolaní dodávateľmi, resp. inými silnejšími stranami.

Teleologický výklad - Teleologickým výkladom zisťujeme terajší účel ustanovenia. Podľa nášho názoru, pôvodným účelom zákonodarcu bola v zmysle našich výkladových zistení možnosť podania dovolaní pri nižších hodnotách sporov, nie obmedzenie podania dovolaní len jedným zo subjektov. Tento účel sa od prijatia novej právnej úpravy nezmenil, avšak dovoľujeme si poukázať na možné komplikácie *pro futuro*, v prípade ak by v kritizovanej aplikácii predmetného ustanovenia NS SR pokračoval aj naďalej. V čase prijímania CSP, teda v roku 2015 dosahovala výška minimálnej mzdy v zmysle nariadenia vlády¹⁶ sumu 380,00 eur. V súčasnosti minimálna mzda predstavuje sumu 520,00 eur za mesiac.¹⁷ Nárast minimálnej mzdy preto nastal o 36,84% a tým by sa pri súčasnej aplikácii v sporoch začínajúcich v roku 2019 nastavil cenzus na podanie dovolania pre slabšie strany na 1040 eur a pre strany silnejšie na 5200 eur. Pôvodne bol *ratione valoris* nastavený pre slabšiu stranu na sumu 760 eur pre silnejšiu na 3800 eur. Rozdiel medzi dvojnásobkom a desaťnásobkom je vplyvom zvyšovania minimálnej mzdy

¹³ Pozri str. 1387 - ŠTEVČEK, FICOVÁ, BARICOVÁ, MESIARKINOVÁ, BAJÁNKOVÁ, TOMAŠOVIČ a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha: C.H.Beck, 2016. 1544 s. ISBN: 978-80-7400-629-6

¹⁴ K tomu porovnaj napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012

¹⁵ Bližšie pozri ust. §452 CSP

¹⁶ V roku 2015 bola minimálna mzda určená Nariadením vlády č. 297/2014 Z. z. ktorým sa stanovuje minimálna mzda na rok 2015

¹⁷ Nariadenie vlády č. 200/2018 Z. z. ktorým sa stanovuje suma minimálnej mzdy na rok 2019

markantnejší a spory vo veciach s prítomnosťou slabších strán častokrát nedosahujú výšku nad 5200 eur. Tým by sa *de iure* veľmi výrazne obmedzila možnosť podávania dovolaní silnejšími stranami a malo by to za následok najmä

- odopretie práva na prístup k súdu a tým porušenia ľudských práv,
- nemožnosť zjednocovania súdnej praxe a
- deformáciu princípu rovnosti zbraní.

Týmto by sme chceli poukázať na nesúlad doterajších rozhodnutí NS SR s historickými pohnútkami zákonodarcu a zároveň aj s terajším účelom ust. § 422 ods. 1 písm. b. Analyzovaním viacerých výkladových metód sme dospeli k nasledujúcim zisteniam. NS SR sa pri svojom výklade obmedzil len na gramatický a historický výklad (hoci pri druhom menovanom uviedol, že ide o výklad teleologický). Správne vystihol podstatu gramatického výkladu, uprednostnil však výklad historický, ktorý (ako bolo analyzované vyššie) uplatnil nesprávnym spôsobom.

V tomto výstupe sme sa neobmedzili len na skúmanie týchto dvoch výkladových metód, ale ustanovenie sme sa pokúsili rozobrať extenzívnejšie a využili sme aj iné formy výkladu, ktorých výklad nebol v neprospech silnejších strán. Podľa všetkých využitých výkladových metód dospievame k záveru, že NS SR nesprávne interpretoval ustanovenie a aplikoval ho neprimerane reštriktívne, čo viedlo k nežiadúcim následkom spomenutým v predchádzajúcom texte. Teleologický a historický výklad sa podľa Savignyho v prípade neurčitého ustanovenia aplikuje len s „veľkou opatrnosťou.“¹⁸

ÚSTAVNOPRÁVNE KONOTÁCIE

V prvom rade je potrebné podčiarknuť ustálenú rozhodovaciu prax NS SR¹⁹, ktorý ustálil názor, že dovolanie nemá fungovať ako „ďalšie odvolanie“ a pre jeho riadne uplatnenie musia byť splnené mimoriadne podmienky na podanie dovolania. Podanie dovolania musí sledovať legitímny cieľ, čo v prípade podania dovolaní v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia veci dodržané bolo. Už z predchádzajúcich interpretačných záverov je možné vydedukovať, že rozhodnutia NS SR v tejto veci môžu byť v rozpore s právom silnejšej strany na prístup k súdu. Predovšetkým je potrebné vymedziť, za akých okolností by mohli byť tieto rozhodnutia NS SR vôbec revidované Ústavným súdom Slovenskej republiky.

Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení²⁰ zo dňa 13. 12. 2016 potvrdil právny názor, v zmysle ktorého: „*Ústavný súd poukazuje na to, že súčasťou jeho ustálenej judikatúry je aj právny názor, že ak Občiansky súdny poriadok prostredníctvom § 238 ods. 5 OSP (účinného do 30. júna 2016) a Civilný sporový poriadok prostredníctvom § 422 (účinného od 1. júla 2016) vylučuje u bagatelných vecí prieskum rozhodnutí vydaných druhostupňovými súdmi, **bolo by proti logike pripustiť, aby ich prieskum bol automaticky posunutý do roviny ústavného súdnictva** (IV. ÚS 431/2012, IV. ÚS 94/2014, I. ÚS 134/2016, III. ÚS 25/2016, III. ÚS 746/2016). Aj preto ústavný súd v prípadoch, keď sťažnosť smeruje proti rozhodnutiu orgánu verejnej moci, v ktorom ide*

¹⁸ F. C. von SAVIGNY, System des heutigen Römischen Rechts, pozri pozn. č. 481, s. 213-214

¹⁹ Najvyšší súd tento postoj potvrdil medzi iným aj v nasledujúcich rozhodnutiach: 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012

²⁰ Pozri rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 885/2016-8

zjavne o bagatelnú sumu, poskytuje ústavnoprávnu ochranu sťažovateľom len v celkom výnimočných prípadoch, ak sťažnosť signalizuje, že došlo k zásahu do základných práv alebo slobôd v mimoriadne závažnom rozsahu, resp. intenzite (IV. ÚS 414/2010, IV. ÚS 79/2011, IV. ÚS 251/2011, IV. ÚS 717/2013)."

Z toho možno vyvodiť, že Ústavný súd Slovenskej republiky by nemal automaticky preskúmať ústavné sťažnosti voči odmietavým rozhodnutiam NS SR, ktoré neprekračujú hodnotu bagatelného cenzu, ale mal by poskytovať ochranu len tým sťažovateľom, ktorí utrpeli zásah do základných práv a slobôd v mimoriadne závažnom rozsahu, resp. intenzite. *Summa summarum* by v tomto prípade Ústavný súd mal preskúmať ústavnú sťažnosť podanú sťažovateľom a poskytnúť sťažovateľovi ochranu, keďže došlo k zásahom do ľudských práv v mimoriadne závažnom rozsahu.

V tomto prípade NS SR obmedzil základné práva a slobody vymedzené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky mimoriadne závažným rozsahom, a to spôsobom odopretia prístupu k spravodlivosti, resp. k súdu. Ako uvádza M. Krajčovič²¹ „**Prístup k súdu tak vnímame výlučne v rovine zabezpečenia prístupu k štátnemu orgánu – súdu, ktorý vykoná právno-aplikačný proces a autoritatívne určí diskurz konkrétneho právneho vzťahu alebo zodpovedanie nastolenej právnej otázky, pričom má byť zavŕšený vo forme rozhodnutia ako individuálneho právneho aktu.**“

Právo na prístup k súdu nie je explicitne garantované v Ústave Slovenskej republiky, avšak vplyvom judikatúry a názorov právnej doktríny je označované ako súčasť podmnožiny práva na súdnu ochranu spolu s právom na spravodlivý súdny proces.²²

Právo na prístup k súdu je nevyhnutnou, imanentnou súčasťou práva na spravodlivý proces. Samotné právo na prístup k súdu síce ani Ústava Slovenskej republiky, ani Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd *expressis verbis* neupravujú, možno ho však implicitne vyvodiť z premisy „*ak nie je proces, nemôže byť spravodlivý*“. ²³ Ako vyslovil Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), napríklad v rozsudku Golder proti Spojenému kráľovstvu: „*Bolo by nemysliteľné, aby článok 6 ods. 1 dohovoru detailne popisoval procesné záruky poskytované stranám prebiehajúceho sporu a aby primárne nechránil to, čo samo osebe umožňuje mať prospech práve z týchto záruk, teda prístup k súdu. Zásady spravodlivosti, verejnosti a rýchlosti súdneho konania totiž nemajú žiadnu hodnotu, ak žiadne konanie neprebíha. Ak zhrnieme tieto vyslovené úvahy, dospejeme k záveru, že právo na prístup k súdu tvorí esenciálny prvok práva na spravodlivý proces.*“ (pozri k tomu rozsudok ESLP vo veci Golder proti Spojenému kráľovstvu z 21. 2. 1975, sťažnosť č. 4451/70, body 35 – 36).

ZÁVER

Na základe analyzovaných interpretačných postupov sme dospeli k záveru, že ust. § 422 ods. 1 písm. b CSP je potrebné vykladať spôsobom, ktorý umožňuje podanie dovolania stranám sporu bez ohľadu na ich postavenie. Doterajší ústavnonekonformný výklad ust. § 422 ods. 1 písm. b CSP v rozhodovacej praxi prináša negatívne dôsledky na právnú

²¹ KRAJČOVIČ, M.: Prístup k spravodlivosti; Justičná revue, 69, 2017, č. 2, s. 179 – 187.

²² ČENTÍK, T. Porušenie práva na prístup k súdu pri posudzovaní žaloby všeobecným súdom. (Online) Ulpianus. 2015. Dostupné na: <http://www.ulpianus.sk/blog/pravo-na-pristup-k-sudu-posudzovanie-zaloby/>

²³ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 28. 2.2019 sp. zn. III. ÚS 875/2016-41

istotu dodávateľov, zamestnávateľov a subjektov označených ako diskriminujúcich. Záverom navrhujeme Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, aby hlbšie analyzoval predmetné ustanovenie, a aby uprednostnil extenzívny nediskriminačný výklad, ktorý zabezpečí rovnosť zbraní a nebude obmedzovať výkon ústavných práv sporových strán.

Autori článku:

JUDr. David Soukeník, LL.M.
partner

Milan Béreš
právny asistent

SOUKENÍK – ŠTRPKA, s. r. o.
Šoltésovej 14
811 08 Bratislava